

Katowice, 15 maja 2015 r.

WPN.6510.2.2015.MS

Pani Danuta Trakowska
Dyrektor Miejskiego Ogrodu
Botanicznego
ul. Piłsudskiego 60
41-800 Zabrze

Zawiadamiam, że 29 maja 2015r. na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.), zostanie przeprowadzona kontrola Miejskiego Ogrodu Botanicznego w Zabrzu przy ul. Piłsudskiego 60. Celem kontroli jest zbadanie spełnienia wymogów art. 69 ustawy o ochronie przyrody.

Jednocześnie informuję, iż zakres kontroli obejmuje czas od września 2011r. do dnia kontroli. W związku z powyższym uprzejmie proszę o przygotowanie do przekazania w trakcie kontroli następujących materiałów:

- dokumentacji hodowlanej, w tym informacji o hodowanych gatunkach zagrożonych wyginięciem, w celu ochrony ex situ,
- informacji o uczestnictwie w badaniach naukowych, które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym,
- informacji o prowadzonej edukacji w zakresie ochrony gatunkowej roślin i grzybów z uwzględnieniem różnorodności biologicznej.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Katowicach

mgr *[Signature]* Bernard Błaszczuk

35.05.2015
11-
WPT
15.05.15

Do wiadomości:
WPN a/a

Katowice, 15 maja 2015 r.
WPN.6510.2.2015

PROGRAM KONTROLI

Temat kontroli: ocena warunków prowadzenia ogrodu botanicznego oraz spełniania wymogów art. 69 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2013r., poz. 627 z późn. zm.)

Rodzaj kontroli: kontrola problemowa

Jednostka kontrolowana: Miejskiego Ogrodu Botanicznego w Zabrze,
ul. Piłsudskiego 60, 41-800 Zabrze.

Cel kontroli: realizacja zapisów art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

Zakres przedmiotowy kontroli: wymogi art. 69 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Okres objęty kontrolą: od września 2011 roku do dnia kontroli.

Podstawa prawna: art. 77, ust 1 ustawy o ochronie przyrody.

Termin przeprowadzenia kontroli: 29 maja 2015 r.

Założenia organizacyjne kontroli: Kontrolujący zapoznają się z dokumentacją metodą reprezentatywną. Po zakończeniu kontroli kontrolujący sporządzą protokół.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Katowicach

mgr Bernard Błaszczyk

75.05.045
16.
W
15.05.15

WPN.6510.2.2015

PROTOKÓŁ KONTROLI

Egz. nr 1 i 2

1. Oznaczenie jednostki kontrolowanej, jej adres NIP i REGON

Miejski Ogród Botaniczny w Zabrze, ul. Piłsudskiego 60, 41-800 Zabrze
NIP 6482092445 REGON 273 52 70 17

2. Nazwa organu sprawującego nadzór nad jednostką kontrolowaną.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach

3. Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej oraz okres, w którym pełni on swoją funkcję – z uwzględnieniem zmian w okresie objętym kontrolą.

Pan Tomasz Grochowski – pełniący obowiązki dyrektora Miejskiego Ogrodu Botanicznego
Funkcję pełni od 19 maja 2015 r.

4. Imię i nazwisko osoby udzielającej wyjaśnień lub składającej oświadczenie.

Nie składano oświadczenia ani nie udzielano wyjaśnień.

5. Imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe kontrolującego lub kontrolujących, nazwę komórki kontroli oraz numer i data upoważnienia do kontroli.

Monika Stanicka – starszy specjalista, Wydział Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000
RDOŚ w Katowicach, upoważnienie do kontroli nr 23 z 26 maja 2015r., znak WOF-
I.011.23.2015

Katarzyna Szczypka – starszy specjalista, Wydział Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000
RDOŚ w Katowicach, upoważnienie do kontroli nr 24 z 26 maja 2015r., znak WOF-
I.011.24.2015

6. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych w jednostce kontrolowanej z wymieniem ewentualnych przerw w kontroli.

29 maja 2015r.

7. Określenie przedmiotowego zakresu kontroli i okresu objętego kontrolą.

Ocena spełniania wymogów art. 69 ustawy o ochronie przyrody, tj. kontrola wykonywania obowiązków ogrodu botanicznego: uczestnictwa w badaniach naukowych, które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym, prowadzenia edukacji w zakresie ochrony gatunkowej roślin i grzybów z uwzględnieniem różnorodności biologicznej, prowadzenie upraw roślin gatunków zagrożonych wyginięciem, w celu ochrony ex situ, a następnie wprowadzanie do środowiska przyrodniczego w ramach programów ochrony tych

i. b. m.

gatunków, przetrzymywania roślin w warunkach odpowiadających ich potrzebom biologicznym oraz prowadzenia dokumentacji hodowlanej.

8. Informację o wcześniej przeprowadzonej kontroli w zakresie objętym kontrolą.

15-16 września 2011 r.

9. W trakcie przeprowadzonej kontroli stwierdzono, co następuje:

9.1 Informacje ogólne:

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 77 ust. 1. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.), który nakłada na regionalnego dyrektora ochrony środowiska obowiązek przeprowadzenia kontroli ogrodów botanicznych, zoologicznych i ośrodków rehabilitacji zwierząt w zakresie ich działalności. W związku z obowiązkiem przeprowadzenia ww. kontroli nie rzadziej niż raz na 3 lata w roku bieżącym kontrola ta została przeprowadzona z inicjatywy własnej Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

Informacje dodatkowe dotyczące kontrolowanej jednostki zawiera **załącznik nr 1** - do niniejszego protokołu.

Przedmiotem kontroli było przeprowadzenie spełnienia wymogów art. 69 ustawy o ochronie przyrody.

Niniejsza kontrola miała charakter kontroli problemowej. Dokonano oględzin upraw roślin w części szklarniowej oraz w części parkowej. Szczegółowy opis oraz informacje dodatkowe zawiera załącznik nr 1.

W trakcie kontroli stwierdzono, iż w obiekcie prowadzona jest na bieżąco dokumentacja hodowlana obejmująca sprawy związane z przychodem i rozchodem roślin, zakupem nasion oraz materiału roślinnego. Inwentaryzacja w obiektach szklarniowych jest prowadzona corocznie. Kompleksowa inwentaryzacja terenu i szaty roślinnej na terenie Miejskiego Ogrodu Botanicznego w Zabrze została wykonana w okresie od września 2013 do lipca 2014r. przez Pracownię Architektoniczno-Urbanistyczną i Twórczości Artystycznej Hortus, dr hab. inż. arch. Krzysztof Rostański.

Placówka prowadzi działalność edukacyjną m.in. w zakresie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt: warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych (studenci Uniwersytetu III wieku) we współpracy z emerytowanymi biologami oraz pracownikami Uniwersytetu Śląskiego (Wyd. Biologii i Ochrony Środowiska). W roku bieżącym do dnia kontroli odbyły się 64 warsztaty z udziałem łącznie 1200 osób. Ponadto w ośrodku odbywają praktyki uczniowie szkoły średniej oraz szkoły specjalnej. Na terenie Ogrodu znajduje się śnieżka edukacyjna oraz biblioteka udostępniana uczniom i nauczycielom.

Miejski Ogród Botaniczny współpracuje z innymi Ogradami Botanicznymi oraz jednostkami naukowymi: Uniwersytetem Śląskim w Katowicach, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska. Uczestniczy w programie restytucji marsylii czworolistnej na Górnym Śląsku oraz programem ochrony jęczyczki syberyjskiej – uprawa zachowawcza.

Wszystkie rośliny przetrzymywane są w warunkach odpowiadających ich potrzebom biologicznym, znajdują się pod stałą opieką ogrodniczą (1 osoba z wykształceniem ogrodniczym oraz 1 osoba z wykształceniem biologicznym). Rośliny na terenie obiektu mają zapewnione prawidłowe warunki wzrostu i rozwoju, odpowiadające ich potrzebom biologicznym. W okresie zimowym w zależności od pawilonu średnie temperatury utrzymywane są na poziomie od 15°C w kaktusiarni do 22°C w mnożarce.

Ośrodek posiada regulamin Miejskiego Ogrodu Botanicznego w Zabrze.

T. Gwałdek

10. Wzmianka o przekazaniu informacji o podjętych działaniach zapobiegających powstaniu nieprawidłowości i ich skutkach do czasu zakończenia kontroli

Brak – nie sporządzono

11. Wzmianka o sporządzonych protokołach dodatkowych, odpisach i wyciągach oraz o zabezpieczonych dowodach (w przypadku występowania)

Nie zachodziła konieczność spisywania protokołów dodatkowych

12. Wzmianka o dokonaniu wpisu do książki kontroli.

Wpisu do książki kontroli dokonano pod lp. nr 7/Nazwa księgi: Książka kontroli

13. Informacja o odczytaniu przez kierownika jednostki kontrolowanej protokołu kontroli.

Pan Tomasz Grochowski – pełniący obowiązki dyrektora Miejskiego Ogrodu Botanicznego

14. Omówienie dokonanych w protokole poprawek, skreśleń i uzupełnień.

Nie było poprawek, skreśleń i uzupełnień.

15. Wzmianka o poinformowaniu kierownika kontrolowanej jednostki o prawie, sposobie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń oraz o prawie odmowy podpisania protokołu.

Kierownika kontrolowanej jednostki poinformowano o przysługującym mu prawie wniesienia wyjaśnień, co do treści zawartych w niniejszym protokole do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania protokołu.

Protokół niniejszy sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach i przed podpisaniem odczytano. Egzemplarz nr 1 wręczono kierownikowi kontrolowanej jednostki.

Integralną część protokołu stanowi spis załączników.

Spis załączników:

Załącznik nr 1: szczegółowy opis oraz informacje dodatkowe: wykazy gatunków oraz obiektów

Załącznik nr 2: kserokopie upoważnień

Zabrze, 29 maja 2015r.

Pomara Grochowski

Małgorzata Morska

Szymon Kotajko

Kierownik jednostki kontrolowanej
/ z upoważnienia

Kontrolujący

Załącznik nr 1

do protokołu kontroli Miejskiego Ogrodu Botanicznego w Zabrzu Nr WPN.6510.2.2015

1. Informacje ogólne:

Właściciel: miasto (gmina) Zabrze

Data założenia obiektu: 1938 r.

Zarządca: Urząd Miasta w Zabrzu, pełniący obowiązki dyrektora Miejskiego Ogrodu Botanicznego - Pan Tomasz Grochowski

Podstawa działalności: decyzja Ministra Środowiska nr DOPog-4210-50-10240/06/kl z 16 stycznia 2006 r. oraz decyzja Ministra Środowiska nr DOPog-4210-50-9293/07/kl z 4 października 2007 r. zmieniająca ww. decyzję w części dotyczącej powierzchni ogrodu – faktyczna powierzchnia: 6,3693 ha

Położenie: miasto Zabrze, ul. Piłsudskiego 60, 41-800 Zabrze

Liczba pracowników: łącznie 17 osób (15,75 etatu) dodatkowo w sezonie 12 osób + przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.

Ogród jest udostępniony do zwiedzania w okresie 1 maja- 31 października, 7 dni w tygodniu.

2. Opis szczegółowy:

Ogród Botaniczny w Zabrzu składa się z części:

- **Parkowej** – część botaniczna zagospodarowana w stylu francuskim z podziałem na rabaty z opisanymi gatunkami roślin oraz część o charakterze ogrodu angielskiego ze zbiornikiem wodnym stanowiącym miejsce lęgowe płazów rodzimej fauny. W 2014 na terenie parku wydzielono „Ogród Wschodni” inspirowany ogrodami w stylu japońskim. Występują tu 34 gatunki roślin objętych ochroną prawną, z czego tylko jęczyczka syberyjska pochodzi ze stanowiska naturalnego, marsylia czterolistna pochodzi z Arboretum w Bolestraszczykach oraz ze stanowisk zastępczych po introdukcji w województwach lubelskim i dolnośląskim..
- **Szklarniowej** – 2 szklarnie udostępnione dla zwiedzających, 1 mnożarka, 2 szklarnie gospodarcze. W poszczególnych szklarniach zgromadzono kolekcje roślin w zależności od ich wymagań ekologicznych jak np. kolekcja kaktusów i innych sukulentów (szklarnia chłodna), kolekcja innych gatunków roślin z różnych stref klimatycznych.

Liczba taksonów: 1199

W tym:

- Drzewa i krzewy w części parkowej: 364 taksonów (bez róż z rozarium)
- Rośliny zielne: 477 taksonów
- Róże w rosarium: 65 odmian

T. Grochowski

- Rośliny szklarniowe: 293 taksonów – ok. 5000 egzemplarzy

Rośliny w obydwu lokalizacjach wykazują prawidłowy wzrost i rozwój.

Rośliny w części szklarniowej wymagają specyficznych warunków do wzrostu, odpowiedniej temperatury, właściwego naświetlenia, zimą w kaktusarni temperatura utrzymywana jest na poziomie co najmniej 15 °C. Szklarnie ogrzewane są za pomocą energii dostarczanej z własnej kotłowni gazowej, dodatkowo wyposażonej w awaryjny kocioł olejowy.

Nowe kolekcje powstałe w okresie objętym kontrolą:

W 2014r. w części parkowej znacznie rozbudowano kolekcję klonów i brzoź, łącznie 28 odmian klonów oraz 9 odmian brzozy:

Klony:

1. *Acer campestre*
2. *Acer capillipes* Antoine
3. *Acer circinatum*
4. *Acer davidii*
5. *Acer griseum* Golden Lucky
6. *Acer monspessulanum*
7. *Acer negundo*
8. *Acer negundo* Varitgatum
9. *Acer oliverianum*
10. *Acer palmatum*
11. *Acer palmatum* Bi-hoo
12. *Acer palmatum* Herhaim
13. *Acer palmatum* Hupps Red willow
14. *Acer palmatum* Ryusen
15. *Acer palmatum* Sangokaku
16. *Acer palmatum* Shin-nyo
17. *Acer palmatum* Yashi Do
18. *Acer palmatum* Erythrocladum
19. *Acer platoanoides*
20. *Acer platoanoides* Schwedleri
21. *Acer pseudoplatanus*
22. *Acer pseudosieboldianum*
23. *Acer saccharinum*
24. *Acer shirasavanum* Aureum
25. *Acer tataricum* ssp. *ginnala*
26. *Acer tataricum* ssp. *tataricum*
27. *Acer triflorum*
28. *Acer x conspicuum* van Gelderen & Oterdoon Silver Vein

Brzozy:

1. *Betula pendula*

16.
T. Gwałdek

2. *Betula pubescens*
3. *Betula lenta*
4. *Betula maximowicziana*
5. *Betula nana* Golden Treasure
6. *Betula papyrifera*
7. *Betula utilis* Doorenbos
8. *Betula* Royal Frost
9. *Betula alba* Pink

Gatunki chronione występujące na terenie ogrodu:

Objęte programami ochrony:

1. Marsylia czterolistna – *Marsilea Quadrifolia* (w ramach programu ochrony, obecnie 2 okazy)
2. Jęczyzka syberyjska – *Ligularia sibirica* (w ramach programu ochrony, w roku bieżącym na stanowisku wtórnym w sektorze F17 występuje kilka okazów w zwartej kępie, na stanowisku pierwotnego nasadzenia w sektorze E2 nie weszła)

Pochodzące z hodowli ogrodniczych:

3. Cebulica dwulistna - *Scilla bifolia*
4. Parzydło leśne - *Aruncus sylvestris*
5. Pokrzyk wilcza jagoda - *Atropa belladonna*
6. Podrzeń zebrowiec - *Blechnum spirant*
7. Dzwonek szerokolistny - *Campanula latifolia*
8. Dziewięciśli beżłodygowy - *Carlina acaulis*
9. Zimowit jesienny - *Colchicum autumnale*
10. Kukułka szerokolistna - *Dactylorhiza maja lis*
11. Wawrzynek główkowaty - *Daphne cneorum*
12. Goździk siny - *Dianthus gratianopolitanus*
13. Godzik postrzępiony - *Dianthus plumarius*
14. Dypsam jesionolistny - *Dictamnus albus*
15. Naparstnica zwyczajna - *Digitalis grandiflora*
16. Cieszyńianka wiosenna - *Hacquetia epipactis*
17. Ciemiernik czerwonawy - *Helleborus purpurascens*
18. Szarotka alpejska - *Leontopodium alpinum*
19. Pióropusznik strusi - *Matteucia struthiopteris*
20. Jęczyznik zwyczajny - *Phyllitis scolopendrium*
21. Wielosił błękitny - *Polemonium coeruleum*
22. Skalnica Gronkowa - *Saxifraga paniculata*
23. Rojnik górski - *Sempervivum montanum*
24. Pełnik europejski - *Trollius europaeus*
25. Orlik pospolity – *Aquilegia vulgaris*
26. Śnieżyczka przebiśnieg - *Galanthus nivalis*
27. Sosna limba – *Pinus cenbra*
28. Kosodrzewina – *Pinus mugo*
29. Jarząb brekinia - *Sorbus torminalis*
30. Jarząb szwedzki - *Sorbus intermedia*

31. Cis pospolity – *Taxus baccata*
32. Grzybienie białe – *Nymphaea alba*
33. Wiciokrzew pomorski - *Lonicera periclymenum*
34. Kłokoczka południowa - *Staphylea pinnata*

Gatunek umieszczony na czerwonej liście roślin naczyniowych dla województwa śląskiego (VU): wąkotrą zwyczajną *Hydrocotyle vulgaris*

3. Dokumentacja hodowlana roślin

Zakupy oraz rozchód roślin ujęty jest w protokołach uzysku i zbytu roślin, sporządzanych każdorazowo w zależności od potrzeb. Poszczególne protokoły ujęte są w kartotece zbiorczej. Dokumentacja prowadzona jest zarówno w formie papierowej jak i komputerowej.

4. Informacje inne:

Placówka udostępniana jest dla zwiedzających przez więcej niż 7 dni w roku (sezon trwa od 1 maja do 31 października).

Działania edukacyjne poza warsztatami polegają również na bieżącym prowadzeniu strony internetowej.

Placówka współpracuje w zakresie badań z instytucjami naukowymi oraz innymi ogrodami botanicznymi (indeks seminum). Uczestniczy w programie restytucji marsylii czworolistnej na terenie Górnego Śląska oraz w programie ochrony jęczyczki syberyjskiej – prowadzi hodowlę zachowawczą.

Ogród prowadzi sprzedaż materiału roślinnego (rośliny szklarniowe) pochodzącego z własnej produkcji, za wyjątkiem gatunków chronionych.

Placówka prowadzi bieżącą dokumentację hodowlaną obejmującą m.in. kartotekę ruchu roślin, stan ilościowy roślin, stan sprzedaży roślin, zakupu nasion oraz materiały roślinnego.

Ośrodek organizuje cyklicznie „Festiwal Kwiatów” – najbliższy odbędzie się 20-21 czerwca 2015r.

J. Gm.

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W KATOWICACH**

Katowice, 23 czerwca 2015 r.

WPN.6510.2.2015.MS.1

Pan Tomasz Grochowski
pełniący obowiązki
Dyrektora Miejskiego Ogrodu
Botanicznego w Zabrze
ul. Piłsudskiego 60
41-800 Zabrze

**POWIADOMIENIE O ODSTĄPIENIU OD SPORZĄDZENIA
WYSTĄPIENIA POKONTROLNEGO**

Uprzejmie informuję, że podczas kontroli problemowej, przeprowadzonej na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.) 29 maja 2015r. w Miejskim Ogrodzie Botanicznym w Zabrze przy ul. Piłsudskiego 60 nie stwierdzono nieprawidłowości i uchybień. Wyniki kontroli zostały przedstawione w protokole kontroli nr WPN.6510.2.2015.

W związku z powyższym, odstępuję od sporządzenia wystąpienia pokontrolnego.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Katowicach

[Signature]
mgr Bernard Brańczyk

W.D.C. 2015.0
11-
[Signature]
19.06.15

Do wiadomości:

Zastępca Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Katowicach
Regionalny Konserwator Przyrody

[Signature]
mgr Jolanta Prażuch